ਮਹਾਦੇਵ & ਓਰਸ.

ਬਨਾਮ

ਸ੍ਮਤ. ਸੋਵਨ ਦੇਵੀ & ਓਰਸ.

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 5876)

ਅਗਸਤ 30, 2022

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਨਾਥ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰਾਧੀਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ (ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਨਿਯਮ) 1963 - ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਇਸ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਜੋ ਕਿ ਗਿਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਤੀ (ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕ-ਹੁਣ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ 19.03.71 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਹੈ - ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਲਈ, ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਦੀਨਾਂਕ 19.03.71 ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਹੋਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪਤੀ 17.07.98 ਨੂੰ ਮਰ ਗਿਆ - ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਥਾਕਥਿਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਗਭਗ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਹੋਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨਾਂ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਢੰਗ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ - ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਗਲਤ ਧਾਰਣਾ, ਸ਼ਰਾਰਤਪੂਰਣ ਨਾਲ ਗਲਤ ਮਕਸਦਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਕਲੀਰਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ: 1.1 ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਪਤੀ) ਨੇ ਅਪਾਹਜ ਯੁੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਰਾਜ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ 19.3.1971 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ, ਉਦੈਪੁਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਰੋਸ਼ਨੀਬਾਰਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਵੱਲਭਨਗਰ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 133, 135 ਅਤੇ 137 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 25 ਬਿਘਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੰਗ ਸੈਨਿਕ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 4, 5]

1.2 ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਆਫਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਦੂਰਦਰਾਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ-ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 27.09.2021 ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਲਭਨਗਰ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਚੂੰਕਿ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। [ਪੈਰਾਸ 10-14]

ਓਮਕਾਰ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਸਹਾਦਤ ਖਾਨ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 601; ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 395 : [1962] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 713; ਕੇ.ਐਸ.ਬੀ. ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 277 : [2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 698; ਡਾਇਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰੋਮਪਟਨ ਗ੍ਰੀਵਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (2019) 20 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1; ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਜੈ ਨਰਾਇਣ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 376 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

1.3 ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਹੈ ਨੂੰ ਸੈਨਿਕ ਭਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ 19.03.1971 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ, ਉਦੈਪੁਰ ਜ਼ਮੀਨ. ਨਿਯਮ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 6 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ 19.03.1971 ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਪੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 30 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਸੰਚਾਰ ਅਸਮਰਥ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ- ਸੇਵਾਦਾਰ ਅਪਾਹਜ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਦੀ 17.07.1998 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਅਖੌਤੀ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਪੱਤਰ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਨਸੀਸੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਦਲਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਵਾਧੂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਨੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਦਦ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਅਪਾਹਜ ਸਾਬਕਾ ਸੈਨਿਕ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ। ਇਸ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਡੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਜਮਾਂਦਰੂ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਹੈ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ/ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 16- 19][165-ਬੀ-ਜੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1962] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 713 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2017] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 698 ਪੈਰਾ 14 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 5876 2022 ਦੇ.

ਜੋਧਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਾਜਸਥਾਨ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ 19.04.2021 ਵਿੱਚ ਡੀ.ਬੀ. ਸਿਵਲ ਖਾਸ ਅਪੀਲ (ਰਿਟ) ਨੰਬਰ 13172 ਦੇ 2019 ਵਿੱਚ।

ਅਭਿਜੀਤ ਚੈਟਰਜੀ, ਮਿਸ ਸਵੇਤਾ ਸੰਧ, ਪਵਨ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਵਿਨੋਦ ਕੇ. ਸੋਨੀ, ਧਨੰਜ□ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਅਪੀਲਕਾਰਤਾਓਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਗਜੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ, ਸ਼੍ਰੀਵੇਨ ਕੁਮਾਰ ਵਰਮਾ, ਸੰਗੀਤ ਸਿੰਘ, ਉਦਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਕਵਿਤਾ ਭਦਰਾ, ਮਿਸ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੀਖਰਾ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਦੀ ਜੋ ਮਿਤੀ 19.04.2021 ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 13.11.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

2. ਸ਼੍ਰੀ ਭੇਰੂ ਲਾਲ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ 1965 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਮਾਈਨ ਬਲਾਸਟ ਕਾਰਨ ਸੱਜੇ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਚੋਟ ਲੱਗੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਕੱਟਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

3. ਰਾਜ ਨੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਖਾਸ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਸਰਾਜਨਕਾਂ ਨੂੰ (ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ) ਨਿਯਮ, 1963 ਬਣਾਏ। ਸ਼੍ਰੀ ਭੇਰੂ ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2(ਅ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ ਪੂਰਵ-ਸੈਨਿਕ ਸਨ। ਨਿਯਮ 6 ਨੇ 25 ਬੀਘਾ ਸਿੰਚਾਈ ਯੋਗ ਜਾਂ 50 ਬੀਘਾ ਅਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਨਿਯਮ 3 ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਨਿਯਮ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਭਾਖੜਾ, ਚੰਬਲ ਜਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨਹਿਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਰਾਹੀਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਹੋਰ, ਨਿਯਮ 7 ਨੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਪ ਨਿਯਮ 4 ਨੂੰ 16.02.1967 ਨੂੰ ਨਿਯਮ 7 ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"4. ਜੇਕਰ ਅਲਾਟੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।"

4. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਭੁਰੋ ਲਾਲ ਨੇ ਅਪਾਹਜ ਯੁੱਧ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੇ 19.3.1971 ਨੂੰ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੋਹੀਦਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਵੱਲਭਨਗਰ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 133, 135 ਅਤੇ 137 ਵਿੱਚ 25 ਬੀਘਾ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ
ਆਮਦਨ (ਜੀ) ਵਿਭਾਗ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ
ਉਦੈਪੁਰ
ਨੰ: ਪੱਤਰ ਨੰ. 77, ਐਫ.9(15) ਰਾਜ. ਦਿਨਾਂਕ ....ਮਾਰਚ, 1971
ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਅਧਿਕਾਰੀ,
ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਨਿਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ,

ਵਿਸ਼ਾ – ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਰੋਂ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਭੋਨਈ, ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਯੋਂ ਕੀ ਪੰਚੋਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਗਿਰਵਾ, ਬੱਲਭਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣਾ।
ਹਵਾਲਾ : ਪੱਤਰ ਨੰ. ਐਫ(12) 22/70

ਸਰ,

ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਰੋਹੀ ਖੇਡਾ ਤਹਿਸੀਲ ਬੱਲਭ ਗੜ੍ਹ ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖਸਰਾ ਨੰ. 133, 135, 137 ਅਤੇ 25 ਬੀਘਾ ਗੈਰ-ਸਿੰਚਾਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਰਕੁਲਰ ਨੰ. ਡੀਐਸ. ਲਾਵ. ਐਲਆਰ ਐਸਐਸ ਰੀਡ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 30.09.65 ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਅਨੁਮੋਦਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸੈਨਿਕ ਸ਼੍ਰੀ

ਭਾਰੋ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ਭੋਨਈ, ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਯੋ ਕੀ ਪੰਚੋਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਗਿਰਵਾ, ਬੱਲਭਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ

ਐਸ.ਡੀ./-

ਐਸ.ਕੇ. ਭਾਟ

ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਸ਼ੇਖਾਵਤ

19.03.71"

5. ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਉੱਪਰ. ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਹੈ ਸੰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਸਿਪਾਹੀ ਲਈ ਸੰਚਾਰ ਨਹੀਂ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 06.05.2022 ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਧੀਨ:

"23. ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਅਸਲ ਕਾਪੀ ਮਿਤੀ 19.03.1971 ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਮ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਰਾਜ।"

6. ਸ੍ਰੀ ਭੇਰੂ ਲਾਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ 17.07.1998 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਸੋਵਨ ਦੇਵੀ2 ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ, ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਡੀ.ਜੀ. ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 12.01.2010 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿਹਾ:

"ਸੇਵਾ,

ਸਕੱਤਰ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ – ਐਸ.ਐਸ. & ਏ. ਬੋਰਡ

ਉਦੈਪੁਰ

ਰਾਜਸਥਾਨ

ਵਿਸ਼ਾ: ਅਪਾਹਜ ਸਿਪਾਹੀ ਸਵਰਗੀ ਸੇਪ ਭੇਰੂ ਲਾਲ ਪੁੱਤਰ ਗੋਵਿੰਦ ਬਾਓਮੋਲੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ

ਸਰ,

ਮੈਂ ਆਦਰ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਵਨ ਦੇਵੀ ਪਤਨੀ ਸਵਰਗੀ ਸੇਪ ਭੇਰੂ ਲਾਲ ਨਿਵਾਸੀ ਪਿੰਡ – ਬੋਯਾਕੀ ਪਚੌਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਉਦੈਪੁਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ।

ਮੇਰੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਰੇਵੇਨਿਊ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸੋਲਜਰ ਵੈਲਫੇਅਰ ਵੱਲੋਂ ਰੋਹੀ-ਕੇ-ਖੇਰਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ 25 ਬਿਘਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ ਐਫ 12(2) ਏ/70, ਮਿਤੀ 03-04-1973 ਵਾਇਆ ਰੇਵੇਨਿਊ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬੈਂਗਲੋਰ ਕੀ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 133, 134 ਅਤੇ 135 ਪਰ ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਤੀ (ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਿਉਂਦੇ ਸਨ) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ, ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਗਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਮੈਂਨੂੰ ਪਤਾ ਚਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੇਚੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਪਟਵਾਰੀ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਏ, ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਿਖਾਏ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੀ 'ਇੰਤਕਾਲ' ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀ (ਕਾਪੀ ਇੱਥੇ)।

ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਰਿਟ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ' ਹੁਣ, ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਕਾਰਡ ਰਾਹੀਂ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੇਵੇਨਿਊ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਉਦੈਪੁਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਔਰਤ ਹੈ, ਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਦਯਾ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਕਰਾਂਗਾ।

ਤੁਹਾਡਾ ਵਫਾਦਾਰ,

(ਸੋਵਨ ਦੇਵੀ)

ਐਚ.ਕਿਊ. ਡੀ.ਜੀ. ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ.

ਐਮ.ਐਸ.(ਬੀ.)

ਡਬਲਿਊ.ਬੀ.-IV, ਆਰ.ਕੇ. ਪੁਰਮ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110066

12 ਜਨਵਰੀ 2010

7. ਅਜਿਹੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ 11.06.2010 ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ। ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 125 ਬਿਘਾ ਜ਼ਮੀਨ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ ਬਚੀ 31 ਬਿਘਾ II ਬਿਸਵਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਨਾਦਾਈ (ਤਾਲਾਬ) ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ 07.01.2011 ਨੂੰ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਸਬ-ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਪੱਧਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 27.06.2011 ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਸਵ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਗਲੀਆਂ ਸੰਚਾਰਾਂ ਹਨ। 04.06.2012 ਨੂੰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਚੋਲੀ, ਤਹਿਸੀਲ ਗਿਰਵਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਦੈਪੁਰ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਾਧੀਨ ਹੈ।

8. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4513 ਦੀ 2013 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ 19.3.1971 ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ:

"3. ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ, ਡੀਜੀਐਨਸੀਸੀ, ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਐਮਐਸ (ਬੀ), ਡਬਲਯੂ.ਬੀ-IV, ਆਰ.ਕੇ. ਪੁਰਮ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110066.

xxx xxx xxx

5. ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ 1965 ਦੇ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਪਾਹਜਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.1 ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 19.03.1971 ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰ.3 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਡੀ ਐੱਸ/ ਰੈਵ ਐਲ ਆਰ - ਐਸ ਐੱਸ ਬੀ ਮਿਤੀ 30.09.1965 ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਭੇਰੂ ਲਾਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਖਸਰਾ ਦੀ 25 ਵਿੱਘੇ ਗੈਰ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਵਾਹੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਿੰਡ ਰੋਹੀ-ਖੇੜਾ ਤਹਿਸੀਲ ਵੱਲਭ ਨਗਰ ਦੇ 133, 135 ਅਤੇ 137 ਨੰ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਉਦੈਪੁਰ।"

9. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜ਼ਮੀਨ. ਉਪ ਮੰਡਲ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ. ਵੱਲਭਨਗਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਉਦੈਪੁਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਬਦਲਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ 19.08.2015 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 101.15 ਵਿੱਘੇ ਵਿੱਚੋਂ 25 ਵਿੱਘੇ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਾਲਾ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 209, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਸਾਗਤਪੁਰਾ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪੱਤਰ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਿਕਲਪਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੂਰ/ਦੂਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“..... ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾਲ, ਖਸਰਾ ਨੰ: 133, 135 ਅਤੇ 137 ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਈਵੇਅ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਵਧਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ. ਆਰਡਰ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਬਦਲਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਤੀ 19.08.2015 ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੂਰ/ਦੁਰਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪੱਤਰ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਦਾਇਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਪੈਡੈਂਟਿਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਰੋਧ ਸਵੈ-ਸਹੀ ਖਸਰਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੈਚਮੈਂਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਖੇਤਰ. ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ

ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀ ਹੈ ਮਿਤੀ 03.08.2018 (ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ) ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਨੀਲ ਜੋਸ਼ੀ ਐਸੋਸੀਏਟ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਪੰਵਾਰ, ਏਏਜੀ ਨੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਬਣਾਇਆ ਹੈ 19.09.2018 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਤੋੜੇ-ਮਰੋੜੇ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਬਿਲਕੁਲ ਘਟੀਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਮਾਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿਪੋਰਟਾਂ/ਸੰਚਾਰਾਂ ਦਾ, ਇਹ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਖਸਰਾ ਦੀ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਖਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੈਚਮੈਂਟ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੂਪ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਕੀ ਬਚੇ 31 ਵਿੱਘੇ ਦਾ ਆਮ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 133, 135 ਅਤੇ 137 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਦੀ ਵਜੋਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਇਕੱਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸਾਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ. ਇਹ ਸੰਚਵ ਸਿਰਫ ਮਾਨਸੂਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਪੰਪ ਕਰਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਨੂੰਨੀ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਫਜ਼ੂਲ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ.

ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦਿਵੰਗਤ ਪਤੀ (ਇੱਕ ਯੁੱਧ ਵਿਕਲਾਂਗ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ) ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 31 ਬਿਘਾ ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖਸਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਖਸਰਾਵਾਂ ਤੋਂ 25 ਬਿਘਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

11. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ-ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 60 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੋਤ ਰਹੇ ਸਨ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 27.09.2021 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਵੱਲਭਨਗਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ।

13. ਹਾਈਕੋਰਟ ਕਬਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਸੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੰਦਭਾਗੀ ਹੈ।

14. ਸੀ ਇਹ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਚਾਰ ਉਚਿਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਕ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ *ਓਮਕਾਰ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਸਹਾਦਤ ਖਾਨ* ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। *ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣ ਲਈ, ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਹੁਕਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਬੰਧਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ *ਕੇ.ਐਸ.ਬੀ. ਅਲੋਇਜ਼ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ,* ਅਤੇ *ਡਾਇਨਾ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰੈਮਪਟਨ ਗ੍ਰੀਵਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ* ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। *ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ* ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"8. ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਵਿਚਾਰਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਦੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਦਰਜ ਨੋਟ ਦਾ ਅਸਰ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਮਾਨ ਲਵਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ, ਅਪੀਲੰਤ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 166(1) ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਨੁਚਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਆਨਵਿਤ ਹੁਕਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਇਸ ਅਨੁਚਛੇਦ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ

ਉਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵੰਡ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਪੀਲੰਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਭਾਵ ਗਵਰਨਰ ਦਾ ਹੁਕਮ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 25 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮਾਮਲੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਉਸ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰੰਤੂ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਯਮ 34 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪ੍ਰਮੁਖ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਰ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਸ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

9. ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿਰਫ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 166 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਨਾਲ ਬੰਧਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਾਸ ਰਹਿੰਦਾ

ਹੈ, ਉਹ ਫਾਈਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਿਮਾਰਕ ਜਾਂ ਮਿੰਟ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

xxx xxx xxx

11. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੰਤਰੀ, ਪੀਈਪੀਐਸਯੂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹਨ।

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਮਿਊਨਿਸਿਪਲ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਜੈ ਨਾਰਾਇਣ & ਕੰਪਨੀ* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਾਇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

“16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਸਟੇਟ ਆਫ ਉਤਰਾਖੰਡ ਬਨਾਮ ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਵੈਸ਼, (2011) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 670 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਾਇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ:

“24. ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨੋਟਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਨੋਟਿੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਾਇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਆਰਟੀਕਲ 77(1) ਅਤੇ (2) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 166(1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਾਂ ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 77(2) ਜਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 166(2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮੀਖਿਆ/ਉਲਟਾ/ਪਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਪਿਛਲੀ ਨੋਟਿੰਗ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। (ਦੇਖੋ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਮ ਸੋਧੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1961 ਐਸ.ਸੀ. 493, ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 395, ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸ਼ੰਕਰ (1987) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 34, ਰਾਜਸਥਾਨ ਮਹਾਦੇਵ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨ

(1993) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 84, ਸੇਠੀ ਆਟੋ ਸਰਵਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਡੀ.ਡੀ.ਏ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 180 ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 705)।

17. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਪੱਤਰ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ।"

16. ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਦੈਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ 19.03.1971 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 19.03.1971 ਨੂੰ ਹੋਈ ਅੰਤਰ-ਵਿਭਾਗੀ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਕਲਪਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਵੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੰਗ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਅਪੰਗ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਥਿਤ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 27 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਨ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਦਫਤਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਹਿੱਤ ਦੀਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਿਰਫ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਲਕਿ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕੌਮੀ ਰਾਜਮਾਰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਵਿਧੀ ਅਪੰਗ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ ਸਰਾਸਰ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ।

18. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤਫਹਿਮੀ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ/ਅਧਿਕਾਰਤਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

19. ਨਤੀਜਤਨ, ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਰਚੇ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta

Advocate